

Meie inimesed

Lehekülje väljaandmist toetavad Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fond, Rahvastikuministri Büroo ja Integratsiooni Sihtasutus.

Ühiskümnaasiumis avati tänava lausa kaks esimest keelekümbusklassi. Õpetaja Erika Kalmuse sõnul sobib see programm üldjuhul kõigile lastele.

MATTI KÄMÄRÄ

KEELEÕPE: Kümbus annab hea eesti keele oskuse, kuid ei kahjusta emakeelt

Keelekümbus - üks Eesti edulugusid

■ Keelekümbus, mille eesmärgiks on võrdsest head oskused nii emakeeles kui eesti keeles, on levinud peaaegu pooltesse venekeelsetesse koolidesse.

SIRLE SOMMER-KALDA
sirle@pohjarannik.ee

Esimesena alustas Ida-Virumaal keelekümbust Aseri keskkool, kus kuueaastaste laste klassist sai keelekümbusklass juba 1993. aastal. Veel enne, kui kümbus riiklikuks programmiks muutus.

"Üldiselt on keelekümbusklassis õppijad edukad, aga palju sõltub ka sellest, kas kodune keeleline toetus on olemas või mitte," ütles Aseri keskkooli direktor Riho Kutsar.

Suur vajadus

"Kui kodus eesti keelt ei osata, annab see kindlasti tunda. Kui väljaspool kooli räägitakse suuremalt jaolt vene keeles, jätab suuline eneseväljendusoskus natuke ikka soovida. Loomulikult sõltub see ikka lapse enda võimetest ka. Ja hilisem tulemus lapseti erineb," lisas ta.

Praegu Aseris laste arvu vähenemise tõttu keelekümbusprogrammi järgi ei õpita, kuid eesti ja vene osakonna mitmed tunnid on ühendatud. "Lapsed, kes vene lasteaiast tulevad, on seal eesti keele selgeks õppinud ja esimeses klassis on alates eelmisest õppeaastast mitmed tunnid, näiteks kehaline kasvatus ja kunstõpetus, eesti lastega koos."

Tundide ühendamine annab

ühel küljest rahalist kokkuvõtet. "Aga teisest küljest on keeleõppe vajadus ikka suur, kuna gümnaasiumi üleminek eestikeelsele õppele 60 protsendi ulatuses eeldab, et hakatakse juba varem seda üleminekut korraldama," selgitas Kutsar.

Huvi tõusnud

Kohtla-Järve ühiskümnaasiumis, kus keelekümbus samuti esimeste seas omaks võeti, avati sel õppeaastal soovijate rohkuse tõttu lausa kaks esimest kümbusklassi. "Lastevanemate huvi on tõusnud, tundub, et nii lapsed kui vanemad on motiveeritud. Info keelekümbuse kohta on liikunud ja inimestele on kohale jõudnud, et ilma eesti keelela ikka ei saa," arvas 1. klassi õpetaja Erika Kalmus.

Ta lisas, et kui vene laps läheb eesti klassi, siis ta ei õpi oma emakeelt, aga keelekümbus annab hea kakskeelse hariduse. "Arvatakse, et kui laps ei oska hästi oma keelt, siis ta ei suuda ka võõrast keelt ära õppida. Peale selle peab olema neil, kes lähevad eesti klassi, kindlasti kodune tugi, vähemalt üks vanematest peaks eesti keelt oskama. Muidugi on erandeid, kus laps saab ka ilma hakkama, aga arvan, et see on talle endale küllaltki stressirohke."

Keelekümbuses toimub esimene ja pool teisest õppeaastast kogu õpe eesti keeles. Alates teise õppeaasta jaanuarist lisanduvad vene keele tunnid ja lõpuks jõutakse selleni, et 50 protsenti õpitakse eesti, 40 protsenti vene keeles ja 10 protsenti moodustavad võõrkeeled, selgitas Kalmus.

"Kui kooli tulime, siis juba

RIIKLIK PROGRAMM

Keelekümbus on õppevorm, mida rakendatakse Eestis riikliku programmina eesti keele kui teise keele paremaks omandamiseks. Keelekümbuskoolides ja lasteaedades õpib kokku 3400 last. Kümbusklassides ja -rühmades ületab eestikeelse õppe maht 50% õppe kogumahust. Eesti keelt õpitakse seda aktiivselt kasutades, sh eri aineid õppides, lasteaias tegelustes osaledes. Teadusuuringutes on kinnitust leidnud, et lapsed omandavad edukalt riiklikus õppekavas nõutud teadmised ja oskused, valdavad oma emakeelt võrdsest venekeelses programmis õppivate eakaaslastega ning oskavad eesti keelt väga heal tasemel. Tõestust on leidnud seegi, et programm ei ole muutunud elitaarseks ning tavaprogrammides hakkama saavad lapsed saavutavad head tulemusi ka keelekümbusklassides.

Allikas: haridus- ja teadusministeerium

oskasime eesti keelt ja saime natukene õpetajast aru, sest käisime eesti lasteaias," rääkisid 1. klassi õpilased Aleksandra ja Elina.

Mõned lapsed ei osanud aga sügisel kooli tulles eesti keelt üldse ja siiani on kaks last, kellel on arusaamisega suuri raskusi, nentis õpetaja Kalmus, kel tuleb tihti võtta appi pildid ja kehakeel. "Kui on ikka mingi suur probleem, siis kasutan ka vene keelt. Või mõni lastest tõlgib. Õpetajal pole vene keele kasutamine keelatud, aga mitte ka soovitatav."

Esimese klassi ette astus Erika Kalmus läinud sügisel juba neljandat korda. Tema esimene keelekümbusklass oli avatud lastevanemate algatusel ja siis veel ei õpitud ametliku programmi järgi.

"Aga esimene ametlik keelekümbusklass on praegu 9. klassis ja valmistub eksamiteks. Tublid on! Vene õpetajad ütlevad, et pole märgata, et nende vene keel kuidagi kannatanud oleks. Ja nii palju, kui mina nendega suhelnud olen, saavad nad minust täiesti vabalt aru ja mina nendest ka

Nad suudavad end eesti keeles vabalt väljendada."

Uuring kinnitab tublidust

Haridus- ja teadusministeeriumi tellitud uuring, kus analüüsiti nende laste koolivalmidust ja toimetulekut, kes 2007. aastal lõpetasid keelekümbuslasteaias ning 2008. aastal õppisid 1. klassis, kinnitab programmi edukust. Uuring näitab, et riiklikku keelekümbusprogrammi võib pidada üheks Eesti edulooks vene õpilaste lõimimisel eestikeelses õppes.

Keelekümbusprogrammi lasteaias käinud lapsed jõudsid koolieelseste lasteasutuste riiklikus õppekavas nõutud kõikide tulemusteni väga edukalt. Lasteaia lõpetanud iseloomustas hea õpivalmidus, positiivne suhtumine isendasse ja kaaslastesse. Kümbuslaste sotsiaalsete oskuste tase oli märkimisväärselt kõrge, mis loob head eeldused nii ema- kui ka kümbuskeele omandamiseks.

Need lapsed on edukad ka koolis, olenemata õppekeelest, mille nende vanemad neile õppimiseks valivad.

Armeenia peredes räägitakse emakeelt

■ Ida-Virumaal ei ole veel armeenia kultuuri ühikut, kuid sellest hoolimata on kõik armeenlased omavahel hästi tuttavad ning suhtlevad, pidades kalliks oma esivanemate traditsioone ja andes neid edasi nooremale põlvle.

IRINA KIVISELG
irina@pohjarannik.ee

Kohtla-Järvelanna Emma Harazjan on elanud Eestis kauem kui Armeenias, kust ta saabus 1981. aastal. Siin on sündinud tema kolm poga, nüüd on tal ka lapselapsed.

"Seepärast võin ka Eestit kodumaaks pidada ning kui ma nüüd käin oma õdedel Armeenias külas, siis on mul seal juba raskevõitu, eriti suvel - liiga palav on," räägib ta. "Üldiselt ei tunne ma end kodumaast eraldatuna, sest me suhtleme lähedastega ning üritame sündmustega kursis olla, selleks on meil nüüd tubli abimees - internet."

Tartusse kooli

Enamik Eestis elavatest peredest on siia kolunud pärast Kirovakani ja Spitaki maavärinat, mis leidis aset 1980. aasta lõpul. Inimesed jäid eluasemeta, Eesti andis neile peavarju ja tööd. Armeenlaste hulgas on palju suurepäraseid käsitöölisi - kingseppi, kullasseppi ja teisi. Igaüks leidis meelepärast tööd. Emma meelest on kõige tähtsam emakeele alalhoidmine, seepärast räägitakse armeenia peredes ilmtingimata emakeelt ning üldjuhul oskavad seda kõik lapsed.

"Minu miniad on venelannad, kuid isegi nemad saavad juba paljust aru ning koguni räägivad veidike armeenia keelt. Meie pisikesed lapselapsed mõistavad aga nii armeenia-, eesti- kui ka venekeelset juttu. Kuidas siis muidu, me ju elame siin ja peame naabritega läbi käima."

Marat Masurjan püüdis mõni aasta tagasi luua Kohtla-Järvel armeenia kultuuri ühikut, kuid ei jõudnud alustatut lõpule viia - enne kustus tema eluküünal.

"Seni pole sääraseid algatusvõimelisi inimesi rohkem leidunud, sest ega see naljaasi ole," on Emmal südamest kahju. "Kuid teisalt ei saa öelda, et me oleme millestki ilma jäänud või kaasmaalastest lahutatud. Tallinnas ja Tartus on suured armeenia kogukonnad ning paljud meie kandi inimesed võtavad meeeldi osa nende korraldatud üritustest. Meie lapsed sõidavad Tartu püha-päevakooli, mis tegutseb juba aastaid."

Kooli juhataja Dzanna Šahbazjan ütleb, et nende püha-päevakoolis õpib 21 õpilast ning ta on kõikide nende, ka kohtla-järvelaste tulemustega rahul.

"Nad õpivad meelsasti, töime Armeenias õpikud ja töövihikud. Õpilased teevad harjutusi väga püüdliselt." Koolis õpetatakse ka laulmist ja joonistamist. Loodud on andambel DVIN, mis osaleb nii rahvuslikel kui ka ühistel pidupäevadel. Kooli kasvandikud on korduvalt võitnud laulu- ja tantsukonkurssi nii Eestis kui välismaal.

Peavad kõiki pidupäevi

Emma sõnul peavad Eesti armeenlased nii oma rahvuspuhi kui ka riigipuhi. Üks armastatuid rahvuspuhi on jõulud (armeenlased on Gregoriuse liini õigeusklikud). Genotsiidipäeval, 24. aprillil külastavad nad Tartu mälestussammast või sõidavad Tallinna armeenia kirikusse.

"Me järgime traditsioone," selgitab Emma. "Näiteks on meie perede vanematel liikmetel vaieldamatu autoriteet. Kui tahetakse pulmi pidada, peavad noored paluma vanemate heakskiitu. Laulatus ja ristted toimuvad kirikus. Tallinnas on kaks vaimulikku, kes korraldavad kõiki vajalikke kombetalitusi."

Ansambli DVIN rõõmsameelsed ja andekad armeenia lapsed on mitmesugustel konkurssidel hulgaliselt auhindu võitnud.

ERAKOGU